

Position paper

AAN
Tweede Kamercommissie VWS

VAN
Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
(KNMG) en Federatie Medisch Specialisten

ONDERWERP
Zorgen KNMG en Federatie Medisch Specialisten ten aanzien van health
checks

Inleiding

Op 27 januari staat op de agenda van het Algemeen Overleg Innovatiebeleid in de zorg de brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 6 oktober 2015 inzake health checks. In deze brief stelt de minister onder andere voor om de Wet op het bevolkingsonderzoek (Wbo) aan te passen zodat health checks, zoals de *total bodyscan*, mogelijk worden in Nederland. Ook beoogt de minister een getrappt systeem van kwaliteitsborging en toezicht te organiseren voor health checks.

UTRECHT
25 januari 2016

REFERENTIE
16-54212

Door middel van dit position paper informeren wij u graag over de zorgen van de KNMG en haar grootste federatiepartner de Federatie Medisch Specialisten ten aanzien van de voorstellen van de minister.

1. *Zorg voor waarborgen medische risico's health checks*
2. *Voorkom schijnzekerheid door toestaan total bodyscan*
3. *Voorkom onnodige druk op doelmatigheid zorg*

1. Zorg voor waarborgen medische risico's health checks

De KNMG en de Federatie Medisch Specialisten juichen toe dat bij de kwaliteitsborging van health checks het medisch risico voor de consument centraal staat. De artsenorganisaties zijn het dan ook met de minister eens dat consumenten volledig geïnformeerd dienen te zijn voordat ze een health check (laten) doen. De door de KNMG ontwikkelde publieksbrochure *Preventief Medisch Onderzoek* (zie bijlage) kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Wel zijn de KNMG en de Federatie van mening dat de waarborgen tegen deze medische risico's op de juiste plek dienen te worden ingebouwd.

- *Het medisch risico is niet alleen af te leiden uit de methode van screening*

In het voorstel van de minister wordt het medisch risico van testen (categorie I) gebaseerd op de test zelf. Hierdoor kunnen er testen beschikbaar komen waarbij het nut niet opweegt tegen de nadelen.

Door alleen te kijken naar de methode van screening, wordt immers voorbijgegaan aan eventuele medische risico's van mogelijk vervolgonderzoek. Zo kan een bepaalde test, waarbij bloed wordt afgenomen, zelf als onschadelijk worden aangemerkt, terwijl benodigd vervolgonderzoek, zoals een biopsie, juist (grote) medische risico's met zich meebrengt.

- *Minder strenge maatstaf voor health checks die niet door overheid worden aangeboden*

De minister lijkt bij het waarborgen van de kwaliteit en effectiviteit een strengere maatstaf te hanteren voor health checks die ook door de overheid worden aangeboden (de bevolkingsonderzoeken) dan voor health checks die niet door de overheid worden aangeboden. Zelftesten op bijvoorbeeld darmkanker (waarop de overheid bij het bevolkingsonderzoek test) moeten dus aan strenge eisen voldoen, terwijl voor health checks waar geen 'overheidstest' voor wordt aangeboden, minder strenge eisen lijken te gaan gelden. De KNMG en de Federatie zien geen reden waarom deze twee categorieën health checks onder een ander waarborgsysteem zouden moeten vallen.

UTRECHT
25 januari 2016

REFERENTIE
16-54212

2. Voorkom schijnzekerheid door toestaan total bodyscan

De KNMG en Federatie raden af de Wet op het bevolkingsonderzoek (Wbo) aan te passen om health checks, zoals de total bodyscan, toe te staan in Nederland. De keuzevrijheid van burgers weegt hierbij niet op tegen de nadelen.

- Bij een bodyscan wordt *niet gericht gezocht* naar een specifieke afwijking. Het is dus de vraag hoeveel zekerheid aan de uitkomsten van het onderzoek ontleend kan worden.
- Indien *geen afwijkingen* worden gevonden, kan het zo zijn dat een bestaande afwijking wordt gemist of dat deze zich later bij betrokkene toch tot een ziekte ontwikkelt. In beide gevallen is sprake van schijnzekerheid. Schijnzekerheid die er zelfs toe kan leiden dat patiënten ongezond gedrag niet aanpassen.
- Bij *gevonden afwijkingen* is niet altijd direct duidelijk wat de consequenties hiervan zijn. Niet alle afwijkingen hebben medische implicaties. De gevonden afwijkingen zijn echter aanleiding voor ongerustheid en - zonder diagnose - zal veelal vervolgonderzoek worden gedaan. Zulke vervolgonderzoeken, zoals biopsieën, zijn niet zonder (medisch) risico.

3. Voorkom druk op doelmatigheid zorg

De KNMG en de Federatie zijn van mening dat door de voorstellen van de minister de doelmatigheid van zorg onder druk zal komen te staan.

- Enerzijds wordt van artsen verlangd dat zij doelmatig met zorggeld omgaan. Anderzijds wordt met deze voorstellen een open toegang tot onderzoek gecreëerd, zonder dat hier sprake hoeft te zijn van een (medische) aanleiding. Hierdoor lopen de zorgkosten onvermijdelijk op. Daarmee vormen deze voorstellen ook een bedreiging voor de toegankelijkheid van andere, wél noodzakelijke zorg.
- De Federatie Medisch Specialisten is van mening dat de kosten die voortvloeien uit aanvullend onderzoek, dat verricht wordt naar aanleiding van de bevinding(en) op een bodyscan of health check, niet zonder meer kunnen vallen onder afspraken binnen de geldende Hoofdlijnenakkoord Medisch Specialistische Zorg (zie bijlage).

UTRECHT
25 januari 2016

REFERENTIE
16-54212

Conclusie

Iedereen heeft het recht kennis te nemen van zijn eigen gezondheid en het is ook goed dat patiënten de mogelijkheid hiertoe krijgen om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen gezondheid. De Federatie Medisch Specialisten zet bijvoorbeeld in op toegankelijke patiënteninformatie en wanneer de patiënt de arts bezoekt, een goed tweezijdig gesprek in de spreekkamer (Samen Beslissen). Voorkomen moet echter worden dat dit leidt tot lichamelijke en/of psychische gezondheidsschade. De KNMG en de Federatie Medisch Specialisten stellen dat het nut van health checks in de zin van gezondheidswinst op bevolkingsniveau niet is aangetoond. Versoepeling van de wet- en regelgeving voor health checks is volgens de artsenorganisaties dan ook ongewenst.

De KNMG en de Federatie Medisch Specialisten zullen bovenstaande argumenten uiteraard ook nader toelichten tijdens het nog te organiseren rondetafelgesprek, zoals aangekondigd in de brief van de minister.

Bijlagen:

- Publiekbrochure KNMG Preventief Medisch Onderzoek
- Brief Federatie Medisch Specialisten inzake health checks (d.d. 26 november 2015, kenmerk MK/MD/2015-027)

Contactpersoon KNMG:

Jesper Rijpma, adviseur public affairs, tel. 06 - 43544049